

कविकुलगुरुकालिदाससंस्कृतविश्वविद्यालयः

महाराष्ट्रराज्यसर्वकारद्वारा संस्थापितम् UGC द्वारा प्रमाणितम् u/s 2f and 12B NAAC द्वारा B++ श्रेण्या

प्रत्यायितं च

प्रशासनभवनम्, मौदामार्गः, रामटेकम् - 441106, जिल्ला- नागपुरम्

सर्वार्थानां व्याकरणात् वैयाकरण उच्यते ।

तन्मूलतो व्याकरणं व्याकरोतीति तत्तथा ॥

सम्मानितशास्त्री (B.A) व्याकरणम्

विकल्पाश्रितपद्धतिः (CBCS निदर्शनम्)

पाठ्यक्रमः

शैक्षणिकमण्डल्या अङ्गीकृतम्। संख्या- Dt. .06.2018 Item no.

(2018-2019 तः)

पाठ्यक्रमनाम	सम्मानितशास्त्री (B.A) व्याकरणम्										
विषयविभागः	वेदविद्याविभागः										
विभागस्य नाम	वेदः व्याकरणं च										
परीक्षाप्रकारः	सत्रार्द्धम् (Semester)										
पाठ्यक्रमकालः	वर्षत्रयम् (सत्रार्द्धषट्कम्)										
आहत्य अङ्काः	१४०										
अर्हता	प्राक्षास्त्री II अथवा तत्समकक्षायाम् उत्तीर्णता										

वर्षम्	आन्तरिकम्		लेखनम्		इतरत्		पूर्णाङ्कः		Credits	टीकाः
प्रथमवर्षम् (Sem.I & II)	240	84	960	336	-	-	1200	420	46	-
द्वितीयवर्षम् (Sem.III & IV)	240	84	960	336	-	-	1200	420	46	-

तृतीयवर्षम् (Sem.V & VI)	240	84	960	336	-	-	1200	420	50	-
आहत्य	720	252	2880	1008	-	-	3600	1260	142	-

पाठ्यक्रमक्रमाङ्कः	पाठ्यविषयः	आन्तरिकम् अ		लेखनम् आ		इतरत् इ		सम्मिलितोत्तीर्णतायां सम्भवति अ+आ+इ		आन्तरिकम् अ
		अन्त्याङ्कः		उत्तीर्णतारेखा		अन्त्याङ्कः		उत्तीर्णतारेखा		अन्त्याङ्कः
		आन्तरिकम् अ	लेखनम् आ	इतरत् इ	सम्मिलितोत्तीर्णतायां सम्भवति अ+आ+इ	आन्तरिकम् अ	लेखनम् आ	इतरत् इ	सम्मिलितोत्तीर्णतायां सम्भवति अ+आ+इ	अ
प्रथमवर्षम् - प्रथमः सत्रार्द्धः										
SSVYA1-I-01	मराठी/हिन्दी/संस्कृतम्	20	07	80	28	-	-	100	35	03
SSVYA1-I-02	आङ्ग्लम्	20	07	80	28	-	-	100	35	03
SSVYA1-I-03	साहित्यम् (सामान्यम्)/ सङ्गीतम्/ नृत्यम्	20	07	80	28	-	-	100	35	03
SSVYA1-I-04	इतिहासः / मनिविज्ञानम् राज्यशास्त्रम्/ विज्ञानम्/ शिक्षाशास्त्रम्	20	07	80	28	-	-	100	35	04
SSVYA1-I-05	वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी - १	20	07	80	28	-	-	100	35	04
SSVYA1-I-06	वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी - २	20	07	80	28	-	-	100	35	04
SSVYA1-I-07	सङ्गणकम्/ योगः	-	-	-	-	-	-	-	-	02
प्रथमवर्षम् - द्वितीयः सत्रार्द्धः										
SSVYA1-II-01	मराठी/हिन्दी/संस्कृतम्	20	07	80	28	-	-	100	35	03
SSVYA1-II-02	आङ्ग्लम्	20	07	80	28	-	-	100	35	03
SSVYA1-II-03	साहित्यम् (सामान्यम्)/ सङ्गीतम्/ नृत्यम्	20	07	80	28	-	-	100	35	03
SSVYA1-II-04	इतिहासः / मनिविज्ञानम् राज्यशास्त्रम्/ विज्ञानम्/ शिक्षाशास्त्रम्	20	07	80	28	-	-	100	35	04
SSVYA1-II-05	वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी - ३	20	07	80	28	-	-	100	35	04
SSVYA1-II-06	वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी - ४	20	07	80	28	-	-	100	35	04
SSVYA1-II-07	सङ्गणकम्/ योगः	-	-	-	-	-	-	-	-	02
प्रथमवर्षस्याहत्य पूर्णाङ्कः		240	84	960	336	-	-	1200	420	46

द्वितीयवर्षम् - तृतीयसत्रार्द्धम्

SSVYA2-III-01	मराठी/हिन्दी/संस्कृतम्	20	07	80	28	-	-	100	35	03
SSVYA2-III-02	आङ्गलम्	20	07	80	28	-	-	100	35	03
SSVYA2-III-03	साहित्यम् (सामान्यम्)/ सङ्गीतम्/ नृत्यम्	20	07	80	28	-	-	100	35	03
SSVYA2-III-04	इतिहासः / मनिविज्ञानम् राज्यशास्त्रम्/ विज्ञानम्/ शिक्षाशास्त्रम्	20	07	80	28	-	-	100	35	04
SSVYA2-III-05	वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी - ५	20	07	80	28	-	-	100	35	04
SSVYA2-III-06	वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी - ६	20	07	80	28	-	-	100	35	04
SSVYA2-III-07	सङ्गणकम्/ योगः	-	-	-	-	-	-	-	-	02

द्वितीयवर्षम् - चतुर्थः सत्रार्द्धः

SSVYA2-IV-01	मराठी/हिन्दी/संस्कृतम्	20	07	80	28	-	-	100	35	03
SSVYA2-IV-02	आङ्गलम्	20	07	80	28	-	-	100	35	03
SSVYA2-IV-03	साहित्यम् (सामान्यम्)/ सङ्गीतम्/ नृत्यम्	20	07	80	28	-	-	100	35	03
SSVYA2-IV-04	इतिहासः / मनिविज्ञानम् राज्यशास्त्रम्/ विज्ञानम्/ शिक्षाशास्त्रम्	20	07	80	28	-	-	100	35	04
SSVYA2-IV-05	वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी - ७	20	07	80	28	-	-	100	35	04
SSVYA2-IV-06	वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी - ८	20	07	80	28	-	-	100	35	04
SSVYA2-IV-07	सङ्गणकम्/ योगः	-	-	-	-	-	-	-	-	02

द्वितीयवर्षस्याहत्याङ्काः**240 84 960 336 - 1200 420 46****तृतीयवर्षम् - पञ्चमः सत्रार्द्धः**

SSVYA3-V-01	साहित्यम् (सामान्यम्)/ सङ्गीतम्/ नृत्यम्	20	07	80	28	-	100	35	03
SSVYA3-V-02	इतिहासः / मनिविज्ञानम् राज्यशास्त्रम्/ विज्ञानम्/ शिक्षाशास्त्रम्	20	07	80	28	-	100	35	04
SSVYA3-V-03	वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी - ९	20	07	80	28	-	100	35	04
SSVYA3-V-04	वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी - १०	20	07	80	28	-	100	35	04
SSVYA3-V-05	महाभाष्यम् - १	20	07	80	28	-	100	35	04
SSVYA3-V-06	परिभाषेन्दुशेखरः	20	07	80	28	-	100	35	04
SSVYA3-V-07	पर्यावरणविज्ञानम् / मानवाधिकारशास्त्रम्	-	-	-	-	-	-	-	02

तृतीयवर्षम् - षष्ठः सत्रार्द्धः

SSVYA3-VI-01	साहित्यम् (सामान्यम्)/ सङ्गीतम्/ नृत्यम्	20	07	80	28	-	100	35	03
--------------	---	----	----	----	----	---	-----	----	----

SSVYA3-VI-02	इतिहासः / मनिविज्ञानम् राज्यशास्त्रम्/ विज्ञानम्/ शिक्षाशास्त्रम्	20	07	80	28	-	100	35	0 4
SSVYA3-VI-03	वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी - ११	20	07	80	28	-	100	35	0 4
SSVYA3-VI-04	व्याकरणसंस्कृत-इतिहासः	20	07	80	28	-	100	35	0 4
SSVYA3-VI-05	प्रौढमनोरमा	20	07	80	28	-	100	35	0 4
SSVYA3-VI-06	महाभाष्यम् - २	20	07	80	28	-	100	35	0 4
SSVYA3-VI-07	पर्यावरणविज्ञानम् / मानवाधिकारशास्त्रम्	-	-	-	-	-	-	-	0 2
तृतीयवर्षस्याहृत्य पूर्णाङ्कः		240	84	960	336	-	1200	420	50
आहृत्य पूर्णाङ्काः		720	252	2880	1008	-	3600	1260	1 4 2

सम्मानितशास्त्री (B.A) व्याकरणम्

२०१८-१९ शैक्षणिकवर्षात् प्रभृति

स्थानानि :- ५०

अवधि: -: वर्षत्रयम् (षट्सत्राणि)

परीक्षापद्धति: :- सत्रार्द्धस्य प्रश्नपत्रक्रम: :- 80:20

आयुर्मिति: :- २२ तः अधिकं न स्यात् ।

अर्हता:

एतासु परीक्षासु क्वाप्येकत्र वा उत्तीर्णता -

1. HSC/CBSE (राज्यसर्वकारः & CBSE Board of India)
2. उत्तरमध्यमा – सम्पूर्णानन्द संस्कृतविश्वविद्यालयः वाराणासी तथा राष्ट्रियसंस्कृतसंस्थानं देहलि
3. उपशास्त्री – जगन्नातसंस्कृतविश्वविद्यालयः पूरी, ओडिस्सा
4. प्रकशास्त्री – राष्ट्रियसंस्कृतविद्यापीठं , तिरुपति
5. अरिष्ठोपाधायः - Rajasthan Board of Intermediate Education, Ajmer
6. साहित्यम् - कर्णाटकराज्यीयम्
7. +२ समाना याकापि परीक्षा, यत्र संस्कृतम् एकं पत्रं भवेत्

सूचना – एतेषु कस्यचिदभावेपि यदि अनेन विद्यालयेन चालिते sanskrit bridge course मध्ये उत्तीर्णता तर्हि विश्वविद्यालय निर्णयानुसारं प्रवेशः शक्यः ।

आन्तरिकमूल्यनिर्धारणम् –

प्रतिकक्षयं यथासमयं विषयानुगुणं परीक्षणम्

सत्रार्द्धकार्यम्

विभागस्य सत्रारम्भनिर्देशानुगुणं मूल्याङ्कनम् (यथा परिवर्धनस्य क्षेत्रस्य अनुभवस्य च कार्यम्, लघुप्रश्नमञ्जूषा, अन्ववेक्षणात्मकं परीक्षणम्, प्रयोगशालाकार्यम्, प्रत्यक्षपुस्तकपरीक्षा इत्यादि । लेखनपरीक्षा, घटनाध्ययनम्, स्वाध्यायकार्यम्, स्फोरकपत्रनिर्माणम्, प्रदर्शनं चेत्यादि । कक्षायां यथाशक्यं कृतेन प्रदर्शनेन, सोत्साहं सर्वेषु कार्येषु भागग्रहणेन च मूल्याङ्कनं क्रियते । विद्यार्थिनः आहत्य उत्तरदायित्ववती अध्ययनशीलता, गतिविधयः, शैक्षणिकविषयेषु नेतृत्वगुणाश्च परिशील्यन्ते ।)

पाठ्यक्रमः
सम्मानितशास्त्री (B.A.) व्याकरणम् प्रथमसत्रार्द्धः

Part-III प्रधानपत्रम्

पाठ्यक्रमः -V- शास्त्रम् - १ व्याकरणम् -

04 Credits

पूर्णाङ्कः 100

वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी (आदितः पञ्चसन्ध्यन्तम्)

लेखनाङ्काः 80

आन्तरिकमूल्याङ्कनम् 20

प्रश्नपत्रप्रारूपम्

१. सोदाहरणं सूत्राणि व्याख्यातव्यानि (द्वादशसु अष्टौ)

08x05=40

२. रूपसिद्धिः ससूत्रं लेख्या (पञ्चदशसु दश)

10x04=40

आधारग्रन्थाः -

१. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी - भट्टोजीदीक्षितः- व्याख्या - श्रीगोवन्दाचार्य,
चौखम्ब सुरभारतीप्रकाशनम्, वाराणसी
२. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी - भट्टोजीदीक्षितः- श्री गिरदरशर्मणा संशोदधित,
मोतीलाल बनारसीदास वाराणसी

पाठ्यक्रमः -VI- शास्त्रम् - २ व्याकरणम् -

04 Credits

पूर्णाङ्कः 100

वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी (षड्लिङ्गप्रकरणम्)

लेखनाङ्काः 80

आन्तरिकमूल्याङ्कनम् 20

प्रश्नपत्रप्रारूपम्

१. सोदाहरणं सूत्राणि व्याख्यातव्यानि (द्वादशसु अष्टौ)

08x05=40

२. रूपसिद्धिः ससूत्रं लेख्या (पञ्चदशसु दश)

10x04=40

आधारग्रन्थाः -

१. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी – भट्टोजीदीक्षितः- व्याख्या – श्रीगोवन्दाचार्य, चौखम्ब सुरभारतीप्रकाशनम्, वाराणासी
२. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी – भट्टोजीदीक्षितः- श्री गिरदरशर्मणा संशोधित, मोतीलाल बनारसीदास वाराणसी

सम्मानितशास्त्री (B.A.) व्याकरणम् -द्वितीयसत्रार्द्धः

Part-III प्रधानपत्रम्

पाठ्यक्रमः -V- शास्त्रम् - १

व्याकरणम् -04 Credits

पूर्णाङ्कः 100

वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी (अव्ययस्त्रीप्रत्ययकारकप्रकरणानि)

लेखनाङ्काः 80

आन्तरिकमूल्याङ्कनम् 20

प्रश्नपत्रप्रारूपम्

१. सोदाहरणं सूत्राणि व्याख्यातव्यानि (द्वादशसु अष्टौ)

08x05=40

२. रूपसिद्धिः ससूत्रं लेख्या/ व्याख्यातव्यनि (पञ्चदशसु दश)

10x04=40

आधारग्रन्थाः -

१. व्याकरणसिद्धान्तकौमुदी – भट्टोजीदीक्षितः- व्याख्या – श्रीगोवन्दाचार्य, चौखम्ब सुरभारतीप्रकाशनम्, वाराणासी
२. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी – भट्टोजीदीक्षितः- श्री गिरदरशर्मणा संशोधित, मोतीलाल बनारसीदास वाराणसी

पाठ्यक्रमः -VI- शास्त्रम् - २ व्याकरणम् –

04 Credits

पूर्णाङ्कः 100

वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी (समासः पूर्णः)

लेखनाङ्काः 80

आन्तरिकमूल्याङ्कनम् 20

प्रश्नपत्रप्रारूपम्

१. सोदाहरणं सूत्राणि व्याख्यातव्यानि (द्वादशसु अष्टौ)

08x05=40

२. रूपसिद्धिः ससूत्रं लेख्या (पञ्चदशसु दश)

10x04=40

आधारग्रन्थाः -

१. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी – भट्टोजीदीक्षितः- व्याख्या – श्रीगोवन्दाचार्य, चौखम्ब सुरभारतीप्रकाशनम्, वाराणासी
२. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी – भट्टोजीदीक्षितः- श्री गिरदरशर्मणा संशोधित, मोतीलाल बनारसीदास वाराणासी

सम्मानितशास्त्री (B.A.) व्याकरणम् -तृतीयसत्रार्द्धः

Part-III प्रधानपत्रम्

पाठ्यक्रमः -V- शास्त्रम् - १ व्याकरणम् –

04 Credits

पूर्णाङ्कः 100

वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी (तद्धितप्रकरणम्)

लेखनाङ्काः 80

आन्तरिकमूल्याङ्कनम् 20

प्रश्नपत्रप्रारूपम्

१. सोदाहरणं सूत्राणि व्याख्यातव्यानि (द्वादशसु अष्टौ)

08x05=40

२. रूपसिद्धिः ससूत्रं लेख्या/ व्याख्यातव्यनि (पञ्चदशसु दश)

10x04=40

आधारग्रन्थाः -

१. व्याकरणसिद्धान्तकौमुदी – भट्टोजीदीक्षितः- व्याख्या – श्रीगोवन्दाचार्य, चौखम्ब सुरभारतीप्रकाशनम्, वाराणासी
२. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी – भट्टोजीदीक्षितः- श्री गिरदरशर्मणा संशोधित, मोतीलाल बनारसीदास वाराणासी

पाठ्यक्रमः -VI- शास्त्रम् - २ व्याकरणम् –

04 Credits

पूर्णाङ्कः 100

वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी (भ्वादिप्रकरणम्)

लेखनाङ्काः 80

आन्तरिकमूल्याङ्कनम् 20

प्रश्नपत्रप्रारूपम्

१. सोदाहरणं सूत्राणि व्याख्यातव्यानि (द्वादशसु अष्टौ)

08x05=40

२. रूपसिद्धिः ससूत्रं लेख्या (पञ्चदशसु दश)

10x04=40

आधारग्रन्थाः -

१. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी – भट्टोजीदीक्षितः- व्याख्या – श्रीगोवन्दाचार्य, चौखम्ब
सुरभारतीप्रकाशनम्, वाराणसी
२. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी – भट्टोजीदीक्षितः- श्री गिरदरशर्मणा संशोधित, मोतीलाल
बनारसीदास वाराणसी

सम्मानितशास्त्री (B.A.) व्याकरणम् -चतुर्थसत्रार्द्धः

Part-III प्रधानपत्रम्

पाठ्यक्रमः -V- शास्त्रम् - १ व्याकरणम् –

04 Credits

पूर्णाङ्कः 100

वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी (अदादितः चुराद्यन्तम्)

लेखनाङ्काः 80

आन्तरिकमूल्याङ्कनम् 20

प्रश्नपत्रप्रारूपम्

१. सोदाहरणं सूत्राणि व्याख्यातव्यानि (द्वादशसु अष्टौ)

08x05=40

२. रूपसिद्धिः ससूत्रं लेख्या/ व्याख्यातव्यानि (पञ्चदशसु दश)

10x04=40

आधारग्रन्थाः -

१. व्याकरणसिद्धान्तकौमुदी – भट्टोजीदीक्षितः- व्याख्या – श्रीगोवन्दाचार्य, चौखम्ब
सुरभारतीप्रकाशनम्, वाराणसी
२. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी – भट्टोजीदीक्षितः- श्री गिरदरशर्मणा संशोधित, मोतीलाल
बनारसीदास वाराणसी

पाठ्यक्रमः -VI- शास्त्रम् - २ व्याकरणम् –

04 Credits

पूर्णाङ्कः 100

वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी (कृदन्तप्रकरणम्)

लेखनाङ्काः 80

आन्तरिकमूल्याङ्कनम् 20

प्रश्नपत्रप्रारूपम्

१. सोदाहरणं सूत्राणि व्याख्यातव्यानि (द्वादशसु अष्टौ)

08x05=40

२. रूपसिद्धिः ससूत्रं लेख्या (पञ्चदशसु दश)

10x04=40

आधारग्रन्थाः -

१. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी – भट्टोजीदीक्षितः- व्याख्या – श्रीगोवन्दाचार्य,
चौखम्ब सुरभारतीप्रकाशनम्, वाराणसी

२. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी – भट्टोजीदीक्षितः- श्री गिरदरशर्मणा संशोदधित, मोतीलाल
बनारसीदास वाराणसी

सम्मानितशास्त्री (B.A.) व्याकरणम् –पञ्चमसत्रार्द्धः

Part-II प्रधानपत्रम्

पाठ्यक्रमः -III- शास्त्रम् - १ व्याकरणम् –

04 Credits

पूर्णाङ्कः 100

वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी (णिच्सन्यङ्यङ्लुक्प्रकरणानि)

लेखनाङ्काः 80

आन्तरिकमूल्याङ्कनम् 20

प्रश्नपत्रप्रारूपम्

१. सोदाहरणं सूत्राणि व्याख्यातव्यानि (द्वादशसु अष्टौ)

08x05=40

२. रूपसिद्धिः ससूत्रं लेख्या/ व्याख्यातव्यनि (पञ्चदशसु दश)

10x04=40

आधारग्रन्थाः -

१. व्याकरणसिद्धान्तकौमुदी – भट्टोजीदीक्षितः- व्याख्या – श्रीगोवन्दाचार्य, चौखम्ब

सुरभारतीप्रकाशनम्, वाराणसी

२. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी – भट्टोजीदीक्षितः- श्री गिरदरशर्मणा संशोधित, मोतीलाल बनारसीदास वाराणसी

पाठ्यक्रमः -IV- शास्त्रम् - २ व्याकरणम् –

04 Credits

पूर्णाङ्कः 100

वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी (नामधात्वादिलकारार्थप्रकरणान्तम्)

लेखनाङ्काः 80

आन्तरिकमूल्याङ्कनम् 20

प्रश्नपत्रप्रारूपम्

१. सोदाहरणं सूत्राणि व्याख्यातव्यानि (द्वादशसु अष्टौ)

08x05=40

२. रूपसिद्धिः ससूत्रं लेख्या (पञ्चदशसु दश)

10x04=40

आधारग्रन्थाः -

१. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी – भट्टोजीदीक्षितः- व्याख्या – श्रीगोवन्दाचार्य, चौखम्ब सुरभारतीप्रकाशनम्, वाराणसी
२. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी – भट्टोजीदीक्षितः- श्री गिरदरशर्मणा संशोधित, मोतीलाल बनारसीदास वाराणसी

पाठ्यक्रमः -V- शास्त्रम् - ३ व्याकरणम् –

04 Credits

पूर्णाङ्कः 100

महाभाष्यम् (पशुपशानहिकं प्रत्याहारान्हिकं च)

लेखनाङ्काः 80

आन्तरिकमूल्याङ्कनम्

20

प्रश्नपत्रप्रारूपम्

१. दीर्घोत्तरप्रश्नाः (चतुर्णां द्वौ)

02X20=40

२. लघुटिप्पण्यः (अष्टानां चत्वारि)

04X10=40

आधारग्रन्थाः -

१. महाभाष्यम् – पतञ्जलिः, हिन्दीव्याख्या - चारुदेवशास्त्री, मोतीलाल बनारसीदास, वाराणसी
२. महाभाष्यम् – पतञ्जलिः, व्याख्या - प्रदीपोद्द्योत, चौखाम्बा संस्कृतप्रतिष्ठान, वाराणसी
३. महाभाष्यम् – पतञ्जलिः, व्याख्या - प्रदीपोद्द्योत, राष्ट्रियसंस्कृतसंस्थानम्, नवदेहली

पाठ्यक्रमः – VI शास्त्रम् – ६ व्याकरणम् – 04 Credits

पूर्णाङ्कः 100

परिभाषेन्दुशेखरः – १ (शास्त्रत्वसम्पादकं प्रथमं प्रकरणम्)

लेखनाङ्कः 80

आन्तरिकमूल्याङ्कनम् - 20

प्रश्नपत्रप्रारूपम्

१. दीर्घोत्तरप्रश्नाः (चतुर्णां द्वौ)

02X20=40

२. लघुटिप्पण्यः (अष्टानां चत्वारि)

04X10=40

आधारग्रन्थाः -

१. परिभाषेन्दुशेखरः - नागेशभट्टः, हिन्दीव्याख्या - श्रीविश्वनाथमिश्रः, चौखाम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
२. परिभाषेन्दुशेखरः - नागेशभट्टः, श्रीपादसत्यनारयणमूर्तिकृतव्याख्यया सहितः, राष्ट्रियसंस्कृतविद्यापीठः, तिरुपति:

सम्मानितशास्त्री (B.A.) व्याकरणम् – षष्ठसत्रार्द्धः

Part-II प्रधानपत्रम्

पाठ्यक्रमः -V- शास्त्रम् - १ व्याकरणम् –

04 Credits

पूर्णाङ्कः 100

वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी (वैदिकप्रकरणं स्वरप्रकरणं च)

लेखनाङ्कः 80

आन्तरिकमूल्याङ्कनम् 20

प्रश्नपत्रप्रारूपम्

१. सोदाहरणं सूत्राणि व्याख्यातव्यानि (द्वादशसु अष्टौ)

08x05=40

२. रूपसिद्धिः ससूत्रं लेख्या/ व्याख्यातव्यानि (पञ्चदशसु दश)

10x04=40

आधारग्रन्थाः -

३. याकरणसिद्धान्तकौमुदी – भट्टोजीदीक्षितः- व्याख्या – श्रीगोवन्दाचार्य, चौखम्ब
सुरभारतीप्रकाशनम्, वाराणसी
४. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी – भट्टोजीदीक्षितः- श्री गिरदरशर्मणा संशोधित, मोतीलाल
बनारसीदास वाराणसी

पाठ्यक्रमः -IV- शास्त्रम् - २ व्याकरणम् –Credits-04

पूर्णाङ्कः 100

व्याकरणशास्त्रेतिहासः

लेखनाङ्काः 80

आन्तरिकमूल्याङ्कनम् 20

घटकः -I पाणिनिपूर्वपरम्परा - (एतेषां वैयाकरणं विषये, तत्कृतीनां च विषये सामान्यज्ञानं –
पानिनिः, कात्यायनः, पतञ्जलिः, ज्यादित्यः, वामनः, भट्टोजीदीक्षितः, कौण्डभट्टः, भर्तृहरिः,
माधवः, नागेशभट्टः) अङ्काः 40

घटकः-II पाणिनिपूर्वपरम्परा (एतेषां वैयाकरणं विषये, तत्कृतीनां च विषये सामान्यज्ञानं- इन्द्रः,
चन्द्रः, आपिषलः, शाकटायनः, कातन्त्रः) अङ्काः
40

प्रश्नपत्रप्रारूपम्

१. दीर्घोत्तरप्रश्नाः (चतुर्णां द्वौ) 02X20=40
२. लघुटिप्पण्यः (अष्टानां चत्वारि) 04X10=40

आधारग्रन्थाः -

१. व्याकरणशास्त्रेतिहासः – लोकमणिधहाल, भारतीयविद्याप्रकाशनम्, वाराणसी
२. व्याकरण शास्त्रका इतिहास युधिष्ठिरमीमांसकः, जैपुरप्रकाशनम्

पाठ्यक्रमः -V- शास्त्रम् - ३ व्याकरणम् —

Credits-04

पूर्णाङ्कः 100

प्रौढमनोरमा (आदितः अक्सन्धिपर्यन्ता)

लेखनाङ्काः

80

आन्तरिकमूल्याङ्कनम् 20

प्रश्नपत्रप्रारूपम्

१. दीर्घोत्तरप्रश्नाः (चतुर्णां द्वौ) 02X20=40

२. लघुटिप्पण्यः (अष्टानां चत्वारि)

04X10=40

आधारग्रन्थाः –

१. प्रौढमनोरमा – भट्टोजिदीक्षितः ज्योत्स्नाव्याख्यया सहिता - जगन्नाथपाण्डेयः, चौखाम्बा अमरभारती प्रकाशन, वाराणसी
२. प्रौढमनोरमा – भट्टोजिदीक्षितः - हरिदीक्षितकृतशब्दरत्नव्याख्यासहिता, चौखाम्बा संस्कृतसंस्थान, वाराणसी

पाठ्यक्रमः -VI- शास्त्रम् - ४ व्याकरणम् - Credits-04

पूर्णाङ्कः 100

महाभाष्यम् (तृतीयं चतुर्थं च आन्धिकम्)

लेखनाङ्काः 80

आन्तरिकमूल्याङ्कनम् 20

प्रश्नपत्रप्रारूपम्

१. दीर्घोत्तरप्रश्नाः (चतुर्णां द्वौ)

02X20=40

२. लघुटिप्पण्यः (अष्टानां चत्वारि)

04X10=40

आधारग्रन्थाः -

१. महाभाष्यम् – पतञ्जलिः, हिन्दीव्याख्या - चारुदेवशास्त्री, मोतीलाल बनारसीदास, वाराणसी
२. महाभाष्यम् – पतञ्जलिः, व्याख्या - प्रदीपोद्द्योत, चौखाम्बा संस्कृतप्रतिष्ठान, वाराणसी
३. महाभाष्यम् – पतञ्जलिः, व्याख्या - प्रदीपोद्द्योत, राष्ट्रियसंस्कृतसंस्थानम्, नवदेहली
